

עלי אדרת אליהו

בס"ד, שבת ראש השנה תשפ"ז

גיליון 280 תשרי תשפ"ז

בגיליון זה:

עבודת הקהילה בימים הנוראים

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

מדוע מקיימים את ראש השנה שני

ימים? האם מותר להכין מיום אחד

לחבירו?

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

סליחות אשכנזיות

סמי וינדלינג

התשובה הכללית והפרטית

יהודה ליבוביץ

ברכות הודאות והודעות

הוועד

עבודת הקהילה

בימים נוראים

בעוד ימים בודדים יגיע יום הדין, היום בו נעבור כולנו לפני הקב"ה כבני מרון, כבקרת רועה עדרו המעביר צאנו תחת שבטו. כיצד מתכוננים ליום נורא ואדיר כזה? כיצד נעמוד בדין מול מלך מלכי המלכים, אשר הכל גלוי וידוע לפניו?

במישור הפרטי מקובלים אנחנו שתשובה, תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה, אך **ישנו עניין נוסף עליו ניתן לעבוד ולתקן במישור הציבור-קהילתי.**

מטבע חייה של קהילה, של קבוצת אנשים הקשורים זה לזה, ישנם הרבה חילוקי דעות, ויכוחים, ולפעמים גם כעסים והקפדות.

האחד מיצר על החזן שמאריך והשני על זה שמקצר, האחד מקפיד על חברו שמדבר והשני מקפיד על זה שמקפיד. בכל חברה ישנן סיבות רבות לשלל מחלוקות וקינטורים, ובוודאי בבית הכנסת.

אם נותר את המחלוקות בעינן, וכל אחד מאיתנו ייגש אל הדין כאיש בודד הנבחן על פי מעשיו האישיים- לא נוכל להחזיק מעמד. דווקא עמידה משותפת, כציבור איתן הקשור זה לזה, תסייע לכולנו להיסקר בסקירה אחת לפני הקב"ה, ובעז"ה לצאת זכאים בדין.

ערב תחילתה של שנה חדשה, נדרש כל אחד מאיתנו לשים מאחור את הקינטור והכעס ולבחור דווקא באהבה ובקבלה. אחדות ושלוש שלנו כאן למטה הם שיגרמו לעמידתנו יחד למעלה, בדין, ויובילו לצירופה של מידת הרחמים.

בשפה הארמית "רחים" זה **אוהב**. בימים אלו נקראים אנו להגביר את כוח **אהבת החברים** שלנו, ומתוך כך תתגלגל עלינו בע"ה מידת **הרחמים**.

שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתימה טובה,

אסף הר-נוי

מדוע מקיימים את ראש השנה שני ימים? האם מותר להכין מיום אחד לחבירו?

הרב אסף הר נוי – רב הקהילה

שאלה: בדרך כלל חגי ישראל הנחגגים בארץ ישראל הינם רק יום אחד, מדוע ראש השנה נחגג במשך שני ימים? ומה הנפק"מ ההלכתית בדבר? האם מותר להכין מהיום הראשון ליום השני?

תשובה: מהתורה ראש השנה הוא יום אחד בלבד, שנאמר: "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ". אולם בפועל אנו מקיימים את ראש השנה במשך יומיים וזאת בשל מצוות קידוש החידוש שהייתה נהוגה בזמן שבית המקדש היה קיים. שליחי בית הדין היו יוצאים לכל קהילות ישראל להודיע אימתי נתקדש החודש ואימתי יחול החג. לחוץ לארץ לא היו מספיקים השליחים להגיע לפני מועד החגים, ולכן קבעו חכמים שמחמת הספק יקיימו בחוץ לארץ את החגים במשך יומיים.

מכיוון שראש השנה חל ביום הראשון של החודש- גם ברחבי ארץ ישראל לא יכלו לדעת אימתי הוא חל ולכן את ראש השנה קיימו גם בארץ ישראל במשך יומיים.

בימינו, בעיה זו אינה מצויה שכן אנו מקדשים את החודש לא ע"פ ב"ד אלא על פי חשבון הלוח העברי שתיקן הלל השני. לפי זה, היום כבר אין צורך לכאורה לקיים את ראש השנה במשך יומיים, שכן הכל יודעים על פי הלוח מתי יחול ראש חודש תשרי שהוא ראש השנה.

אולם, כשם שקבעו חכמים לבני חוץ לארץ להמשיך במנהגם ולקיים את כל החגים במשך יומיים, כך קבעו לבני ארץ ישראל, שימשיכו במנהגם ויקיימו את ראש השנה במשך יומיים.

על פי דברים אלו מבואר כי היום הראשון של ראש השנה מצוותו מהתורה והשני- מדברי חכמים(כמו בשני הימים טובים שבחו"ל). ולכן- בכל ספק בהלכות יום טוב ובדיני תקיעת שופר, ביום הראשון מחמירים, וביום השני מקילים, כפי הכלל: "ספיקא דרבנן לקולא".

על פי זה גם מובן מדוע אסור להכין דבר מהיום הראשון ליום השני, כגון: לבשל, לערוך את השולחן, להניח דברים על הפלטה מבעוד יום וכד', שכן יש כאן הכנה מיום טוב אחד לחבירו- שהלוא שני ימי ראש השנה כשני ימים טובים הם¹.

מכל מקום, השנה שהיום הראשון של ראש השנה חל בשבת, מצטרפת סיבה נוספת לאיסור ההכנה מהיום הראשון ליום השני, והיא משום שאין להכין משבת ליום טוב. במקרה ההפוך יש לנו דין שנקרא "עירוב תבשילין", אך במקרה בו שבת קודמת- לא ניתן להכין.

¹ שו"ע תקג, א'. אמנם בהלכות שנות מצינו ששני ימי ראש השנה נקראים "כיומא אחד אריכתא"= יום אחד ארוך, אך לעניין הכנה מיום הראשון ליום השני אנו מתייחסים אליהם כשני חגים נפרדים.

סליחות אשכנזיות

סמי וינדלינג

כשחושבים על סליחות בציבור הרחב, הפיוט הראשון והמפורסם ביותר הוא כמובן הפיוט היפה "אדון הסליחות", פיוט כל כך עתיק שמחברו לא ידוע. פיוט זה מזדהה עם הליטורגיקה הספרדית, והפך - עם השנים - לנכס צאן וברזל של החברה הישראלית. לחנו הפופולרי אכן מתאים לשירה הפייטנית-ספרדית (הידוע כמאקם), ותוכן המילים מתאים לשירה קצבית ציבורית המאפיינת את הציבור של עדות המזרח וצפון אפריקה.

לעומת זאת, הליטורגיקה האשכנזית מתאפיינת במוטיבים רציניים ומלנכולים. לגבי הסליחות, הטקסט שונה בכל יום, כך שהפזמון הופך להיות ייחודי לכל יום. ערב ראש השנה, ברוב קהילות אשכנז, נקראות הסליחות "זכור ברית", בשם הפיוט המרכזי של אותו יום. בעצם, זכור ברית אברהם ועקדת יצחק. הפיוט, לפחות בצורתו שנקראה בערב ראש השנה, הוא אקרוסטיכון של האלף בית בכפילות של האותיות עד האות ו' (כבר מלכתחילה קצרו את הפיוט לסליחות, הטקסט המקורי הוא אקרוסטיכון מלא כפול של האלף בית. לנוסח התפילה שמרו רק עד אות ו' והחתימה). לבסוף אקרוסטיכון על האותיות "גרשם בר יהודה חזק", כלומר השם של רבנו גרשום, וחתימת חזק כמו שנהוג בהרבה פיוטים. שני פזמונים חוזרים, "ושוב ברחמים על שארית ישראל והושיענו למען שמך" מצד אחד, "והשב שבות אהלי יעקב והושיענו למען שמך" מצד שני, חוזרים למשך כל הטקסט. הכוונה היא ששתי בקשות שונות נשלחות להשם, הראשונה לרחם על שארית ישראל, על קהילות ישראל בגולה. והשנייה, להשיב אהלי יעקב, כלומר שיבת ציון, להחזיר את העם "הבזוי" על ידי אומות העולם לארצו.

מעבר לזה, לאחר שמתאר את הפורענויות, מחורבן ירושלים עד גניבת כל הרכוש, נותר בידי עם ישראל רק התורה. "ואין שיעור רק התורה הזאת". או, במילים אחרות, אומות העולם מנסים להשפיל את ישראל, אבל לא נוגעים - הקורא של המאה העשרים ואחד יכול לדייק שעוד לא נגעו, כי במאות שנים הבאות תתחיל הכנסייה להחרים ולשרוף את התלמוד ואת התורה - בעיקר, הסיבה הראשונה של הברית בין הקב"ה לעמו. ורק מהתורה הזאת יכולה הגאולה לצמוח.

הפיוט נכתב על ידי רבנו גרשום מאור הגולה (רגמ"ה). כידוע, רבנו גרשום היה הפוסק הלכה הגדול ביותר במרחב אשכנז בימי הביניים המוקדמים. יותר מפיוטיו, הוא מפורסם בזכות החרם דרבנו גרשום, אוסף של תקנות שמתאימות את ההלכה, לפחות במרחב אשכנז, לחיים של המאה האחד עשרה. רגמ"ה נולד במץ שבדוכסות לורן בשנת 960 ונפטר במיינץ/מגנצה כנראה בשנת 1040 (שנת הלידה של רש"י). כלומר תקופה לפני מסעות הצלב, וחורבן קהילות של עמק הריין. ובכל זאת, חווה על בשרו תחילת הגזרות שמד. אכן בשנת 1012 גורשו היהודים מעיר מיינץ, אחת מקהילות הגדולות ביותר עם שפייר וורמס (קהילות שו"ם) באשכנז. באותה שנה, כדי להישאר בעיר, בנו של רגמ"ה התנצר - ככל הנראה בכפייה - ומת כנוצרי בלי שהספיק להמיר שוב את הדת ולחזור ליהדות. כתוצאה מכך, רגמ"ה פיתח קו מאוד סובלני כלפי האנוסים בתקווה שיחזרו במהרה לעם ישראל.

אבל, באופן מפתיע, הוא גם מפתח את הרעיון של עקדת יצחק, גם בפיוט שלנו וגם בסליחות אחרות (הסליחה "עננו א-להי אברהם עננו", שמדגישה גם את פחד יצחק, רמז לעקדה, הוא גם פרי עטו). נכון שעקדת יצחק הינו נושא מרכזי של ראש השנה, תקיעות השופר באות רק לחזק נקודה זו. אבל רעיון של העולה תמימה, מוכנה, כמו יצחק אבינו, להקריב את עצמו על גבי המזבח, מתחיל להיות חרות בראש של קהילות אשכנז. מה

שיגרום, כמאה שנה מאוחר יותר, ל"קהילות הקודש שתמסרו נפשם על קדושת ה'", כמו שמתארת תפילת אב הרחמים, לזכר קרבנות מסעי הצלב. קהילות שלמות אכן החליטו להתאבד ולהרוג את ילדיהם במקום להתנצר ולהמיר את אמונת ישראל. במובן מסויים, בעלי התוספות מאותה תקופה ראו במסירות נפש המשכיות ישירה של עקדת יצחק.

אחד מההסברים להתנהגות זו של יהודי אשכנז (כזכור, לא מדובר רק על "ייהרג ובל יעבור", אלא גם דאגו להרוג את כל המשפחה לפני ההתאבדות, מה שמאוד משונה בדת משה וישראל) יכול לבוא מיצירות דוגמה ספר יוסיפון. הנכתב על ידי יוסף בר גוריון, מחבר איטלקי מהמאה העשירי, ושהגיע והפך לנפוץ באשכנז, עד כדי כך שרש"י (שמצטט אותו כמה פעמים, בעיקר בפירושו על ספר דניאל) ובעלי התוספות ראו בו כספר קדוש הרבה יותר עתיק. בספר זה מודגש את מעשה גבורה של מצדה, המקור להתנהגות יהודי עמק הריין בשנת תתנ"ו.

לסיכום, הפיוט "זכור ברית אברהם ועקדת יצחק" מהווה אחת מהסליחות המרכזיות במסורת אשכנזית. הדגשתו על קידוש ה' דרך עקדת יצחק, תיאור של פורענויות, שמזכיר את קינות ט' באב, וגעגועים לשיבת ציון ולגאולה שלמה, כל זה מראה שסליחה זו היא הסליחה האשכנזית פר אקסלנס. ואולי, כתשע מאות שנה לפני הרצל, מקשרת את סוף הפורענויות לעם היהודי לשיבת ציון. "והשב ברחמים על שארית ישראל"; כמאתיים שנה אחרי רגמ"ה, רבי יחיאל מפר"ז, לאחר רדיפות ושריפת התלמוד בבית צרפת, החליט לעלות לארץ ישראל עם כשלוש מאות מתלמידיו. אולי זו התשובה האולטימטיבית בכיוון של ההיטוריה של עם ישראל. בקיצור, "זכור ברית" הינה סליחה ששמרה בהחלט את הרלבנטיות שלה, אלף שנה אחרי שחיברו אותה!

מובא למטה הטקסט של הסליחה ברית אברהם מאת רגמ"ה, כפי שנאמר בערב ראש השנה. אפשר להוסיף שבתפילת נעילה, וכמו כן גם בסליחות של צום גדליה, רק חלק מהפיוט נלקח.

זָכֹר בְּרִית אַבְרָהָם וְעִקְדַת יִצְחָק,	הָעִיר הַקֹּדֶשׁ וְהַמְחֻזָּזת,	בְּרִית אָבוֹת וְאִמָּהוֹת
וְהָשֵׁב נְשִׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב,	הָיוּ לְחֶרֶפָה וּלְבָזוֹת,	וְהַשְׁכָּבִים,
וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וְכָל־מַחְמָדֶיךָ טְבוּעוֹת וּגְנוּזוֹת,	רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶיךָ בְּרָבוֹת עֲתִים,
אֲבָדְנוּ מֵאֶרֶץ טוֹבָה בְּחַפְזוֹן,	וְאִין שְׂיִיר רַק הַתּוֹרָה הַזֹּאת.	יֵה זְכוֹר לְמִכִּים וּנְמָרְטִים,
אָרְכוּ הַיָּמִים וּדְבַר כָּל חֲזוֹן,	וְשׁוֹב בְּרַחֲמִים עַל־שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל,	וְעֲלֶיךָ כָּל הַיּוֹם נִשְׁחָטִים.
בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ פְּרוֹזוֹן,	וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וְשׁוֹב בְּרַחֲמִים עַל־שְׂאֵרִית
בְּמִשְׁמַנֵּינוּ שְׁלַח רָחוּן.		יִשְׂרָאֵל,
וְשׁוֹב בְּרַחֲמִים עַל שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל,	גֹּאֵל חֲזָק לְמַעַנְךָ פְּדוּנוֹ,	וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.
וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.	רָאֵה כִּי־אֲזַלֵּת יָדְנוּ,	דִּרְשׁ דָּמִים דּוֹן דִּינְנוּ,
	שׁוּר כִּי־אֲבָדוּ חֲסִידֵינוּ,	הָשֵׁב שְׁבָעֲתִים אֶל חֵיק
	מִפְּגִיעַ אִין בְּעֵדְנוּ.	מַעֲבִינוּ,
	וְהָשֵׁב נְשִׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב,	חֲנֻם נִמְכָּרְנוּ וְלֹא בִכְסֶף פְּדוּנוֹ,
	וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.	זְקוּף בֵּית מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַם
		לְעִיבֵינוּ.
		וְהָשֵׁב נְשִׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב,
		וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ.

התשובה הכללית והפרטית

יהודה ליבוביץ - מבוסס על מאמר הרב חיים סבתו

בפרשתנו מובאת פרשת התשובה, אשר מלמדת אותנו מושגים חדשים בנושא התשובה. התשובה מורכבת ממספר רבדים, ביניהם תשובת הפרט ותשובת הכלל. תשובת הפרט הינה תשובתו של היחיד העושה עבירה ומתחרט עליה. תשובת הכלל הינה התשובה ההיסטורית של כלל עם ישראל. וכך נאמר (דברים ל, ב-ג): "וְשָׁבַת עַד ה' אֶל־הָיָה וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי כָּל אֲשֶׁר אֶנִּי מֵצֵוָה הַיּוֹם וּבְנִיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְשָׁב ה' אֶל־הָיָה אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ ה' אֶל־הָיָה שָׁמָּה. אִם יִהְיֶה נִדְחֶךָ בְּקֶצֶה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצְךָ ה' אֶל־הָיָה וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ."

הרב קוק באורות התשובה מסביר שפסוקים אלה עוסקים בתשובת כלל ישראל, שעתידי לחזור לארצו (אורות התשובה יז, ב): "הארת התשובה ישנה בישראל. התעוררות חפצה של האומה בכללה לשוב אל ארצה, אל מהותה, אל רוחה ואל תכונתה, באמת אור של תשובה יש בה. באמת הדבר מתבטא בברור גמור בביטוייה של תורה: 'ושבת עד ה' א-להיך'."

לרוב נוטים לפרש את הפסוקים בצורה מצומצמת, המסבירה שכשם שיחיד יכול לחזור בתשובה מחטא שחטא בו, כך גם הציבור יכול לחזור בתשובה מחטא שחטא בו. ברם, הרב קוק מתאר את התשובה באופן שונה ומסביר במקומות רבים בספרו, שמושג התשובה רחב הרבה יותר, התשובה הינה תנועה של תיקון עיוותים. לא זו בלבד שעם ישראל שב מחטאיו, אלא הוא אף שב לארצו ובכך מתקן עיוות נוסף. 'ושב ה' א-להיך את שבותך... ושב וקבצך מכל העמים'. החזרה בתשובה אינה מצטמצמת לתשובתו של עם ישראל במישור הדתי, אלא היא תיקון מצב כולל של כל העולם, החזרת השכינה למקומה הטבעי. כך כותב רש"י על פסוקנו: "היה לו לכתוב והשיב את שבותך, רבותינו למדו מכאן שהשכינה כביכול שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלים הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם."

התשובה היא תיקון כלל עולמי, ומכילה בקרבה תחומים רבים. מנינו לעיל את חזרתו של עם ישראל בתשובה, חזרתו לארצו והחזרת השכינה למקומה, אך הרב קוק מוסיף שהתיקון כללי יותר.

הוא יבוא לידי ביטוי בהתפתחויות מדעיות בתחום הרפואה, למשל, ובתחומים רבים נוספים שייצרו חברה מתוקנת ושלמה מכל הבחינות (אורות התשובה ד, ג): "התשובה הכללית, שהיא עליו העולם ותיקונו, והתשובה הפרטית, הנוגעת לאישיות הפרטית של כל אחד ואחד... הן ביחד תוכן אחד. וכן כל אותם תיקוני התרבות, שעל ידם העולם יוצא מחורבנו, סדרי החיים החברתיים והכלכליים, ההולכים ומשתכללים עם תיקוני כל חטא ועון מחמורים שבחמורים עד דקדוקי סופרים ומדות חסידות היותר מופלגות, כולם עושים חטיבה אחת, ואינם מנותקים זה מזה, 'וכלוהו לחד אתר סליקין'."

חזרה של עם ישראל לארצו הינה בבחינת תיקון ותשובה. שיבת ציון וחזרה בתשובה אינם מושגים שונים, שניהם מושור 'שוב', הם מבחינה מהותית אותו הדבר. בשניהם ישנו תיקון של מעוות, והתיקונים קשורים אחד בשני באופן מהותי. הקשר אינו טכני, שהחטא גרם לעונש הגלות והחזרה בתשובה גוררת את שיבת ציון, אלא יש פה שילוב מהותי: העיוות של העוון יוצר עיוות בעולם. כאשר עם ישראל חוטא הם אינם יכולים להימצא בארץ ישראל, שהיא מקום השכינה. כשעם ישראל חוזר בתשובה מתקן העיוות המציאותי והוא חוזר למציאות תקינה בארצו.

מושג התשובה במשנת הרב קוק הינו בעל ממד מיוחד. כאשר האדם חטא לא לעצמו בלבד חטא, אלא כל ישראל מתעוותים, ואף השכינה גולה ממקומה. כאשר חוזר עם ישראל בתשובה, מתבצע תיקון בכל התחומים, המציאות על כל רבדיה הופכת מתוקנת ומושלמת. עם ישראל מוצא עצמו חזרה בארצו והשכינה שבה למקומה.

הרב קוק מוסיף ומבאר שלא מדובר כאן רק בתשובת הפרט ובתשובת כלל ישראל וחזרתו לארצו, אלא גם בתשובתה ותיקונה של ההווה כולה. העולם כולו צריך להגיע לתיקון, 'עולם התיקון', כפי שמכונה תהליך זה בתורת הנסתר. התשובה כוללת בתוכה תיקונים כלליים המתקנים עיוותים מציאותיים הקיימים בעולם, אשר נוצרו החל מחטא האדם הראשון וגירושו מגן עדן. כל העיוותים הקיימים בעולם הינם מתקופת הבריאה ממש. טעם העץ לא כטעם הפרי, האדם לא מטיל יראתו על החיות, אכילת בשר, המאורות לא שווים - כל אלה הינם עיוותים במציאות שמתקנים בתהליך התשובה. הגאולה איננה גאולת הפרט בלבד, ואף איננה גאולת כלל עם ישראל בלבד, אלא גם גאולת העולם כולו שצועד לקראת שלמותו ושכלולו הראשון.

יש להעיר, חזרה בתשובה זו איננה רק שיבה למצב הראשוני, היא חזרה לדרגה גבוהה יותר מהמצב הראשוני. שיבה שמבצעת העלאה. העולם לא יחזור למדרגתו הראשונה, אלא עקב העובדה שמדובר בעולם של תיקון, שנתקלקל וחזר ונתקן, הוא יהיה גבוה יותר ושלם יותר (אורות התשובה יב, ה): "וכשהוא שב מאהבה מיד מתנוצץ עליו אור ההווה של עלמא דיחודא, שהכל מתארגן בו לחטיבה אחת, ובקשור הכללי אין שום רע כלל, כי הרע מצטרף אל הטוב לתבלו ולהרים עוד יותר את יקרת ערכו. **וכזה נעשים הזדונות לזכויות ממש.**"

'עוונות נהפכים לו לזכויות'; לא זו בלבד שהעוונות נעלמים אלא הם הופכים לזכויות. בעצם הבריאה כבר מונח הצורך בתיקון, הקלקול מובנה בעצם הבריאה. עניין זה מרומז במאמר רבותינו, שהתשובה היא אחד הדברים שקדמו לבריאת העולם (תנחומא נשא יט): "שבעה דברים קדמו לעולם, ואלו הן... והתשובה... שנאמר: 'בטרם הרים יולדו' (תהלים צב), וכתוב: 'תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם'."

בעצם בריאת העולם מונח יסוד הירידה, ובעצם בריאת האדם מונח פוטנציאל התיקון. כל מהותה של הבריאה היא התמודדות עם מציאות פגומה; בעצם ירידתה של נשמה לעולם המעשה, טמונה אפשרות הקלקול, אבל ביסודו של אותו הדבר טמון פוטנציאל התיקון. גדולתו של תהליך תיקון זה היא שבסופו של דבר כל 'זרמי התשובה השוטפים בעולם', כלשונו של הרב, כל התיקון העצום שחל במצבו של עם ישראל, 'ושב ה' את שבותך', הכול תלוי ומתמקד בפרט אחד, באדם. הוא המניע את כל גלגלי השיניים. כלל ישראל והעולם הינם מושגים מופשטים; האדם הוא היחיד שיכול לבחור נכון, לקבל החלטה ראויה ולתקן. כל תיקונה של המערכת הגדולה הזו - החברה, העם, העולם והיקום - תלויה באדם היחיד הבודד.

כוח זה שניתן לאדם הוא המעניק לו את ייחודיותו. אין שני למין האדם כי בידו ניתן הכוח להניע את העולם כולו. וכך הם דברי הרמב"ם בהלכות תשובה (ג, ד): "לפיכך, צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חָסָא חָסָא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה."

ראינו אפוא שלמרות שבראשית דברינו הסברנו, שחידושו הגדול של הרב קוק היה הוצאת מושג התשובה ממשמעות מצומצמת התלויה באדם הפרטי, והעברתה ליקום כולו, ישנה חשיבות מכרעת למעשיו של האדם. האדם הוא בעל יכולת הבחירה, הוא החוטא הראשון, והוא המתקן המקדם את העולם אל שלמותו.

בית כנסת "אדרת אליהו"

ע"ש הח' אליהו בן הח' ראובן משה קליין ז"ל

ארבעת המינים לסוכות בהכשר רב קהילת "אדרת אליהו" הרב אסף הר-נוי,

יימכרו בבית הכנסת

במחיר 100 ₪ לסט (מהודר)

ההזמנות ייעשו ברישום פיזי בבית הכנסת וגם באופן מקוון,
עד מוצ"ש האזינו שובה ח' בתשרי תשפ"ז (19/9/2026).
פרטים על הרישום באתר האינטרנט: aderet-eliahou.org.
החלוקה תתבצע ביום חמישי אור לי"ד בתשרי 24/9/2026
בין השעות 19:15-20:45, (ערבית בשעה 19:00)
בבית הכנסת "אדרת אליהו" רח' התאנה 1 א גילה

כל שאלה הקשורה להזמנה או חלוקת ארבעת המינים אפשר לפנות לחברי הועד:
adereteliyahugilo@gmail.com

- מזל טוב למשפחת קולנגי להולדת הנכדה
- מזל טוב למשפחת סוכות לאירוסיו הבן הלל יוסף עם סתיו ברק ולהולדת הנכדה, בת לאפרת ויואל
- מזל טוב למשפחת בולאק להולדת הנכדה, בת למיכל ונריה
- מזל טוב למשפחת הררי לנישואי הבן מני עם נעמה
- מזל טוב למשפחת המבורגר לרגל נישואי הבן מתן עם מאיה

בית כנסת "אדרת אליהו"
ע"ש הרה"ק אליהו בן הרר ראובן משה קליין ז"ל

דרשת שבת שובה תשפ"ז

דרשת שבת שובה

מפי רב הקהילה, הרב אסף הר-נרי
בנושא

"הכנה ליום הכיפורים"

תתקיים בשבת קודש פרשת האזינו - שובה

בין מנחה קטנה לערבית,
בבית הכנסת

מנחה קטנה בשעה 18:05

הציבור מוזמן!

sammyweindling@gmail.com
eliahouk@gmail.com
nirekal@walla.com
yoavshap89@gmail.com

0549257286
0545723801
0502017023
0508854785

סמי וינדלינג
אליהו משה קליין
ניר קלמנוביץ
יואב שפירא